

Återrapportering av uppdrag från uppföljningen av resepolicyn Stadskontoret

Upprättad
Datum: 2020-05-27
Version: 1.0
Ansvarig: Carina Tempel
Förvaltning: Stadskontoret
Enhet: HR-avdelningen

Innehållsförteckning

Återrapportering - framgångsfaktorer för hållbara resor och möten	3
Resfria/digitala möten	3
Alternativ kompensation vid tjänsteresa	5
Resvaneundersökning Malmö stad 2020.....	5
Användning av privat bil i tjänsten	5
Tjänstecykel	6
Kollektivtrafik som förmån.....	7
Uppföljning av ny mötes- och resepolicy	7
Översyn kontoplan avseende resekostnader.....	7
Kommunikation	7
Travel manager	8

Återrapportering - framgångsfaktorer för hållbara resor och möten

I rapporten ”Uppföljning av nuvarande resepolicy med förslag till fortsatt arbete samt möjlighet till klimatväxlingsmodell” STK-2019-1249 beskrevs ett antal förslag till fortsatt arbete i anslutning till framtagande av ny mötes- och resepolicy. Kommunstyrelsen beslutade den 13 november 2019 i enlighet med förslagen. Nedan redovisas aktuell status inom de olika uppdragen.

1. Resfria/digitala möten
 2. Alternativ kompensation vid tjänsteresa
 3. Resvaneundersökning
 4. Användning av privat bil i tjänsten
 5. Tjänstecykel
 6. Kollektivtrafik som förmån
 7. Uppföljning av ny mötes- och resepolicy
 8. Översyn kontoplan avseende resekostnader
 9. Kommunikation
 10. Travel manager
-
11. Innehåll i ny mötes- och resepolicy med tillhörande riktlinjer
 12. Klimatväxlingsmodell
 13. Förmånscykel

Återrapportering av arbetet med förslag 1–10 redovisas i detta ärende.

Förslag 11–13 återfinns i ärende STK-2020-790 och kommer att vara föremål för remissförfarande hos samtliga Malmö stads nämnder och bolag innan beslut fattas.

Resfria/digitala möten

Under hösten 2019 genomfördes intervjuer med representanter från omkring hälften av förvaltningarna vad gällde användning av digitala/resfria möten som alternativ till resor. Resultatet presenterades i rapporten ”Uppföljning av nuvarande resepolicy med förslag till fortsatt arbete samt möjlighet till klimatväxlingsmodell” STK-2019-1249. Svaren visade att digitala möten användes i liten omfattning, dels beroende på syftet med mötet men också beroende på okunskap. Deltagande i webinarier (föreläsningar över nätet) förekom.

Tillgång till lokaler och utrustning var skiftande och erfarenheter från digitala möten var att det ofta uppstod tekniska problem. I vissa fall valdes bild bort på grund av tekniska problem. Det framkom önskemål om tydliga instruktioner för hur ett digitalt möte skulle sättas upp, till exempel genom en instruktionsfilm.

Stadskontoret fick, i samarbete med serviceförvaltningen, i uppdrag att skapa förutsättningar för samtliga Malmö stads medarbetare att öka användningen av digitala möten. Målet med att öka antalet resfria digitala möten är att minska tjänsteresandet och därigenom spara tid och pengar, minska stress och klimatavtryck samt öka effektiviteten och samverkan.

För att uppnå detta mål behövs såväl utrustning, lokaler och utbildning i IT-verktygen som förståelse för, och träning i, hur den här typen av mötesform fungerar. Det behövs även en kulturförändring i organisationen där ledningen ger tydliga signaler och fungerar som förebild.

Uppdraget som tilldelats stadskontorets HR-avdelning och kommunikation- och IT-avdelning samt serviceförvaltningens IT-supportfunktion, har av olika skäl inte påbörjats enligt plan. Det har bland annat berott på lanseringen av det nya intranätet som tog mycket resurser i anspråk inom kommunikations- och IT-avdelningen.

Covid-19 pandemin har inneburit att många medarbetare, med kort varsel och utan utbildningsinsatser, fått byta ut större delen av sina fysiska möten mot digitala möten. Den digitala miljön innebär många möjligheter men också utmaningar både vad gäller tekniska och kulturella frågor. Som stöd i arbetet har kommunikations- och IT-avdelningen bland annat skapat instruktionsfilmer kring hur verktyget Teams fungerar. Det saknas dock en kommungemensam plan för att skapa förutsättningar för samtliga Malmö stads medarbetare att öka användningen av digitala möten.

Stadskontoret har i samband med Covid-19 pandemin påbörjat ett förvaltningsinternt arbete ”*Digitala möten på STK, ett första steg*”. Arbetet har bland annat resulterat i att flera konferensrum i Stadshuset fått fast utrustning i form av mikrofoner och kamera vilket underlättar och förbättrar kvaliteten i digitala möten. En handledning för att leda och delta i digitala möten har tagits fram liksom en kvalitetssäkrad beskrivning av hur verktyget Teams fungerar. Det har också skapats en ”ambassadörs-grupp” med uppdrag att stödja kollegor i digitala möten. Kompetenshöjande insatser har genomförts för den gruppen med syfte att de i sin tur ska kunna höja kompetensen hos sina kollegor.

Genom Malmö stads deltagande i REDI¹ (resfria digitala möten i offentlig sektor) har det bedrivits en omfattande omvärldsanalys inom området digitala möten. REDI är ett nationellt projekt som stödjer kommunala och regionala aktörer i att öka andelen digitala möten i sina organisationer.

Inom ramen för projektet har det även drivits ett arbete kring de förtroendevaldas möjligheter att delta digitalt i nämndsmöten. Alla nämndssekreterare har utbildats och konferensrum har utrustats. En genomgång och utvärdering – bland annat utifrån säkerhet, lagstiftning och sekretessregler - av olika IT-verktyg för genomförande av digitala nämndsmöten har gjorts. Det återstår ett fortsatt arbete inom området då den valda lösningen inte är optimal.

En av de lärdomar projektet ”*Digitala möten på STK, ett första steg*” gjort är vikten av att det, åtminstone under en övergångsfas, finns tillgänglig teknisk kompetens. Det är inte ovanligt med ljud- och eller bildproblem och det kan bli en orolig situation för ovana mötesdeltagare. Det saknas användarnära teknisk support – vilket också framkom redan under intervjuerna hösten 2019.

¹ Ett projekt som finansieras av Energimyndigheten och drivs av Energikontoren Sverige
4 | Fel! Ingen text med angivet format i dokumentet. | Återrapportering av uppdrag från uppföljningen av resepolicyen

Här verkar det finnas ett glapp mellan å ena sidan kommunikations- och IT-avdelningen som har det strategiska ansvaret, och å andra sidan serviceförvaltningens IT-supportfunktion som ska bistå vid problem på användarsidan när det gäller felavhjälpning. Användare av digitala möten är utlämnade till att klara sig själva – eller i bästa fall få stöd av en mer van kollega.

Det finns ett fortsatt behov av att skapa ett helhetsperspektiv inkluderande såväl användarnära teknisk support, möteskultur som kompetens kring digitala möten för alla Malmö stads anställda. Digitala möten är en förhållandevis ny företeelse och här behöver även arbetsmiljöperspektivet beaktas.

Alternativ kompensation vid tjänsteresa

Många medarbetare skulle värdesätta en kompensation i tid högre än den kompensation i pengar som idag utgår i form av färdtidsersättning vid tjänsteresor. I rapporten konstaterades att nuvarande avtal är av sådan karaktär att det inte är möjligt att föreslå en lösning som innehåller alternativa möjligheter att kompensera medarbetare för ledig tid som används i samband med tjänsteresa utanför schemalagd arbetstid.

Frågan om alternativ kompensation vid tjänsteresa har lyfts till förhandlingsansvariga inom HR-avdelningen som kommer att aktualisera den hos SKR (Sveriges Kommuner och Regioner).

Resvaneundersökning Malmö stad 2020

Malmö stads resevaneundersökning skulle ha genomförts i april 2020 men stoppades på grund av Covid-19 pandemin. Ny tidpunkt för genomförandet blir april 2021.

Hur länge Covid-19 kommer att påverka våra resor är svårt att säga, det viktigaste syftet med resevaneundersökningen är att få underlag som ger kunskap och vägledning i hur vi som stad ska agera och vilka åtgärder vi behöver implementera för att styra mot en hållbar verksamhet.

Användning av privat bil i tjänsten

Användning av privat bil i tjänsten står, efter flyg, för det största koldioxidutsläppet när det gäller resor i tjänsten. En reduktion av användandet av egen bil skulle innebära förbättringar för miljön, ökad säkerhet och bättre hälsa för medarbetare samt en minskning av kostnaderna.

Malmö stad leasar cirka 900 personbilar med höga miljö – och säkerhetskrav. Fordonen är till 92 procent fossiloberoende och enligt miljöbilsstrategin ska 100 procent av fordonsflottan bli fossiloberoende inom en snar framtid. Istället för att använda privat bil där vi inte känner till miljö- och säkerhetsstandard ska den interna flottan användas och tillgodose medarbetarnas behov av biltransport. Malmö stad bör inte kräva att privat bil i tjänsten ska användas. Malmö stad kan genom en restriktiv beslutshandling reducera användning av privat bil i tjänst.

Under 2018 kördes cirka 90 000 mil med privat bil i tjänsten och 2019 cirka 80 000 mil. Uppgifterna om användning av privat bil i tjänst baseras på inlämnade reseräkningar. Medarbetare som kör privat bil vid tjänsteresor utan att lämna in reseräkningar finns inte med i uppgifterna.

Intervjuer har genomförts med några av de förvaltningar² som använt privat bilen i tjänsten mest under 2018 och 2019. Syftet var att ta reda på de bakomliggande faktorerna till varför medarbetare använder privat bil i tjänsten. I intervjuerna framkom att det i några fall finns skriftliga avtal med medarbetare om användning av privat bil i tjänst medan det i de flesta fall är muntliga överenskommelser om att det är tillåtet att köra den privata bilen till möten. De grupper inom dess förvaltningar som fått ersättning för privat bil i tjänst är främst chefer av olika kategorier, rektorer och biträdande rektorer, ingenjörer, yrkeslärare, förvaltare, socialsekreterare samt IT- och HR-medarbetare.

De faktorer som lyfts till varför medarbetare använder privat bil i tjänsten är dels den upplevda kostnadseffektiviteten i förhållande till att använda en av Malmö stads leasade bilar men också att transporterandet ska vara praktiskt och tidsmässigt effektivt. Kollektivtrafikresor och cykel tar som regel längre tid i anspråk och det kan vara svårt för medarbetarna att ta med den utrustning de behöver till möten. Det finns också en tradition att förlägga möten i anslutning till arbetsdagens start eller slut vilket gör att medarbetare väljer att ta den privata bilen till mötet. I vissa fall är parkeringsavgiften låg vilket gör att det blir ekonomiskt mer fördelaktigt för förvaltningen om medarbetare tar den privata bilen jämfört med till exempel en leasad miljövänlig bil.

Det behövs en tydligare prioritering och ansvarsfördelning gällande transporter och det gäller även för Malmö stads tjänsteresor. Det har saknats incitament till att välja tåg före flyg, eller cykel före bil. Varje förvaltnings klimatavtryck behöver synliggöras så att anpassade åtgärder kan genomföras och följas upp. Först då kan vi få till stånd den beteendeförändring som behövs för att Malmö ska bli en klimatneutral stad.

Med utgångspunkt från tidigare års resvanor innehåller förslaget till mötes- och resepolicy, med tillhörande riktlinjer samt förslaget till klimatväxlingsmodell (STK-2020-790) ett tydliggörande av hur Malmö stad ser på användning av privat bil i tjänst och användning av flyg vid tjänsteresor.

Tjänstecykel

Uppdraget beskrev att Malmö stad bör öka användning av tjänstecykel genom att förbättra förutsättningarna och informationen till medarbetare. Det finns omkring 3 500 tjänstecyklar idag, en ökning med cirka 2 000 tjänstecyklar har skett de senaste 3–4 åren.

Enligt serviceförvaltningen finns det inte någon brist på tjänstecyklar i förvaltningarna och det finns heller inget som tyder på att förvaltningarna

² Grundskoleförvaltningen, gymnasie- och vuxenförvaltningen, arbetsmarknads- och socialförvaltning samt serviceförvaltningen.

avstår från att leasa tjänstecyklar av ekonomiska skäl. Resvaneundersökningen förväntas ge en bättre överblick vad gäller användningen av dessa och vilka eventuella brister medarbetarna upplever.

Kollektivtrafik som förmån

Utredningen av möjligheten att tillhandahålla periodkort hos Skånetrafiken som förmån till Malmö stads anställda visade sig inte vara ekonomiskt hållbar. En sådan förmån dels skulle antingen bli kostsam för arbetsgivaren eller inte ge någon lägre kostnad för den anställda.

Uppföljning av ny mötes- och resepolicy

Stadskontoret fick i uppdrag att undersöka hur efterlevnaden av den nya mötes- och resepolicy ska kunna följas upp regelbundet. Arbete med detta pågår inom ramen för Travel manager-funktionen, se nedan.

Uppföljningen av Malmö stads resor sker såväl internt som externt genom samarbete med våra leverantörer av resor och statistik. Det kan konstaterats vissa oklarheter i underlagen men arbete pågår för att säkerställa en god uppföljning.

För att förbättra efterlevnaden av den nya mötes- och resepolicy finns ett behov av att förändra kulturen. Beteendeförändringar tar ofta tid och kan möta motstånd. För att underlätta omställningen till hållbart resande för medarbetarna och tillgodose de behov som uppstår behövs ett medvetet och aktivt arbete. Det ska vara lätt att göra rätt, och i början av en omställning är det viktigt att goda beteenden uppmärksammas.

Översyn kontoplan avseende resekostnader

För att kunna följa Malmö stads kostnader för resor och valda färdmedel i det interna ekonomisystemet, EKOT behöver en översyn av kontoplanen göras, och en gemensam struktur skapas för hur bokföringen ska ske. Hittills har resor registrerats på olika konton vilket försvårar en god uppföljning. Ibland har olika färdmedel samregistrerats, till exempel tåg och flyg när de kommit på en gemensam faktura.

Arbetet med översyn av kontoplan avseende resekostnader har inte påbörjats.

Kommunikation

I samband med att den nya mötes- och resepolicy beslutas behöver Malmö stad se till att den blir väl känd genom ett aktivt kommunikationsarbete. Detta bör ske genom tillgängliga kanaler till alla nämnder, chefer och medarbetare.

För att säkerställa att den nya mötes- och resepolicy hålls levande och att Malmö stad arbetar proaktivt med att förändra mötes- och resvanor, bör regelbunden kommunikation och information ske genom olika kanaler, bland annat via intranätet. Här behövs både ett proaktivt och ett informativt arbete.

För att säkerställa att mötes- och resepolicyen blir väl känd och att den hålls levande är det viktigt att tillräckliga resurser avsätts inom bland annat kommunikation och HR.

Travel manager

Mötes- och resvanor är en viktig del i Malmö stads arbete. För att kunna säkerställa ett kontinuerligt och proaktivt arbete har en ny funktion som Travel manager inrättats på stadskontorets HR-avdelning. Funktionen motsvarar omkring en halvtidstjänst men ska utökas med ytterligare en halvtid under 2020.

I uppdraget ligger att ansvara för kommunikation, uppföljning, kontakt med resebolag, upphandling, delta i arbete med digitala möten, ha dialog med förvaltningarna kring deras resande och hantera administration kring en eventuell klimatväxlingsmodell.

Hittills har inriktningen främst varit att säkra möjligheterna till uppföljning. Utöver det har arbetet handlat om att implementera den nya reseleverantören Big Travel samt att hitta nya former för hur tjänsteresor med Skånetrafiken ska hanteras.